

Nr 192.

Av herr **Rydholm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 18, med förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning *m. m.*

De förslag till vissa ändringar i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 18, som det är min avsikt att i denna motion föreslå, avse förslaget till lag om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning.

Bland de lagar och författningar, som genom den nya lagen skola anses upphävd, upptagas i 2 § även 15 och 16 kapitlen kyrkolagen. Orden äro icke många och kunna lätt förbises. Men deras innebörd är så mycket viktigare. Det är blott ett kort och pregnant uttryck för den saken, att äktenskapet, som hittills, på grund av sin stora etiska betydelse, ansetts från vissa synpunkter stå under kyrkans vård, nu förvandlas till en uteslutande borgerlig angelägenhet. Däremot strider det icke, att prästerskapet får ungefär lika mycket med äktenskapsfrågor att göra som nu. Ty prästerna ha även nu en hel mängd angelägenheter av uteslutande borgerlig natur att handlägga. Men sedan 15 och 16 kap. kyrkolagen upphävts, finnes icke längre någonting i kyrkans lag om äktenskapet, utan då prästen handlägger äktenskapssaker, så gör han det som statens tjänsteman. Ja, även då han förrättar en liturgisk akt sådan som vigseln eller han medlar mellan oeniga makar, så gör han det som statens tjänsteman. Det finnes förvisso icke i landet någon allmänt utbredd folkmening, som kräver en sådan fullständig sekularisering av äktenskapet. Rörande andra författningar nöjer sig förslaget med att upphäva vad som strider mot denna lag. Det finnes mycket i 15 och 16 kap. kyrkolagen, som icke strider mot denna lag, och det finnes intet behov att upphäva sådant. Det bör vara nog att upphäva det övriga.

I 5 kap. 1 § Giftermålsbalken finnes nu detta stadgande: »Avlar man barn med sin fästekvinna, eller under äktenskapslöfte eller i lönska-

läge, därå sedan fästning eller trolovning följer, de barn äro äkta barn och kvinnan njuter laggift hustrus rätt». De här åsyftade förbindelserna äro de så kallade ofullkomnade äktenskapen. Dessa äro verkliga äktenskap, ehuru visserligen ofullkomnade sådana, alldenstund vigsel ej ägt rum. Att barnen i ett sådant äktenskap förklaras vara äkta barn är fullkomligt riktigt. Ty barnen äro barn av föräldrar, som i viss mening äro äkta makar.

Termen »äkta» barn avser naturligtvis icke deras kvalitet utan har samma betydelse som i uttrycket »äkta» makar och hänför sig således till äktenskapet. Ett äkta barn är ett barn av äkta makar och kan icke vara något annat. Att nu, sedan de ofullbordade äktenskapen ur lagen avlägsnats, tala om äkta barn, som icke i någon mening äro barn av äkta makar, är en nyhet, som gör avsevärt våld på språket.

Genom lagförslaget har t. o. m. rätten att anses som äkta barn väsentligen utvidgats. Den gäller icke blott vid de förhållanden som nu konstituera ett ofullkomnat äktenskap, utan sträcker sig vida därutöver, ty nu skola ju under rubriken trolovning höra förbindelser av vida lösare slag än vad nu menas med fästning.

Det kan göras gällande, att, om den i lagförslagets § 8 förekommande bestämmelsen borttages, de utom äktenskap födda barnens ställning bliver sämre än den nu är. Detta är i viss mån sannt. Men man har ju utan betänkande berövat deras mödrar den förmånen att förklaras för äkta hustrur, och den enklaste konsekvens borde väl då kräva, att motsvarande förändring även företages rörande barnen. Detta skulle dessutom utan tvivel medföra den välsignelsen, att åtminstone minska om icke utrota de nu så vanliga konkubinaten.

Den som känner folklivet vet, att trolovning i den mening, vari lagförslaget använder detta ord, är och blir det vanligaste av det vanliga. Varje flicka har en fästman och varje yngling har en fästmö, åtminstone i all hemlighet. Det skulle vara att göra våra flickor orätt, om vi antoge, att en flicka annat än i något enstaka undantagsfall låte lägga sig av någon annan än sin fästman. Om den nya lagen kunde tillämpas, så skulle de oäkta barnen i vårt land i det närmaste försvinna, vilket visserligen skulle ta sig synnerligen bra ut i statistiken. Men nu kan man taga för givet, att förförarna icke hädanefter bli mera villiga att erkänna trolovning än de nu äro att erkänna faderskapet, och de barn, som i civilregistraturen angivas som äkta, bli nog icke flera än de äro nu. Det blir nog icke många av de utom äktenskap födda barnen, som få någon nytta av den nya lagen.

Det gives emellertid en annan omständighet, som jag tillmäter en vida större vikt än det nu sagda. En av den föreslagna lagens allra

största förtjänster anser jag vara, att den icke vet av några ofullbordade äktenskap. Ingen är enligt densamma i någon mening gift, som icke underkastat sig den form för äktenskaps ingående, som samhället fastställt. Men genom den här införda bestämmelsen, att barnen äro äkta, om blott föräldrarna äro eller någon gång varit trolovade i den mening ordet nu fått, är det fara värt, att vad man hoppats vinna åter går förlorat. Det är nog så, att om någonting har makt att förmå människor att foga sig i samhällets ordning i avseende å äktenskapet, så är det hänsynen till barnen. Det torde icke för den som föredrager den lösa förbindelsen möta allt för stora svårigheter att göra en slutledning sådan som denna: våra barn äro enligt lag äkta, d. v. s. barn av äkta makar, alltså äro vi äkta makar.

Den förmånen att anses som äkta barn torde i vanliga fall innehålla föga annat av reallt värde än arvsrätten. Och man kan förmoda, att avsikten med stadgandet egentligen är att tillförsäkra i fråga varande barn arvsätt efter fader, såsom de nyligen fått full arvsrätt efter moder. Men vill man ernå detta utan att våldföra språket och utan att äventyra att legalisera konkubinatet, så kan det ju ske genom att stadga samma arvsrätt för barn av trolovade föräldrar som för barn av äkta makar.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag föreslå riksdagen att besluta den ändring i förslaget till lag om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning att

a) i § 1 orden »15 och 16 kap. kyrkolagen» utgå eller ock förses med tillägget: *i vad de strida mot denna lag,*

b) åt 8 § 1 mom. 3:e punkten gives detta innehåll: barn, som är avlat i trolovning eller vars föräldrar efter barnets avlelse ingått trolovning med varandra, äga arvsrätt såsom vore de äkta barn. Detta gäller även där trolovning slutits, ehuru mot äktenskap var hinder som nyss är sagt, förutsatt att föräldrarna eller en av dem var i god tro.

Stockholm den 18 februari 1915.

P. Rydholm.